

mentar. cap. II epistolæ ad Titum in postremis verbis.

Ad locum Dionysii, a Kemnitio productum, respondeo, Dionysium non voluisse exponere numerum ordinum, sed numerum Hierarchiarum. Tres enim sunt Hierarchiæ in Ecclesia militante; et etiam tres sunt in Ecclesia triumphante; Prima est Pontificum; Secunda Sacerdotum; Tertia Diaconorum. Diaconi enim, etiam ministri dicuntur et sunt, si comparentur ad Sacerdotes; tamen sunt etiam Principes et Præsules, si comparentur ad plebem, et ideo dicuntur Hierarchiæ, Ordines autem inferiores non præsunt populis, sed tantum ministrant Diaconis et Sacerdotibus.

Quod autem Diaconi præsint, docent Ignatius in epist. ad Trallianos: « Subjecti, inquit, estote Episcopo, similiter et Presbyteris, atque Diaconis. » Item Hieronymus in cap. II. ad Titum: « Non solum, inquit, Episcopi, Presbyteri et Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui præsident, conversatione, sermone, ac scientia præcedant, verum et inferior gradus, Exorcista, Lectores, Aeditui, et omnes omnino, qui domui Dei servant. » Docet id etiam Joannes Chrysostomus, qui homil. 83. in Matth. Diacono suadens, ut Imperatorem areat a communione, si indigne adeat: « Cohibe, inquit, et coerce, majorem tu illo habes potestatem. » Et hæc etiam ratio est, cur Episcopi ordinarie assumerent ex Presbyteris, aut Diaconis Ecclesiæ, non ex inferioribus ordinibus, ut patet ex Leone epist. 84. ad Anastasium, cap. 6. quam etiam puto causam esse, cur in Romana Ecclesia soli Episcopi, Presbyteri et Diaconi sint Cardinales.

Ad locum ex Canonibus Apostolorum, Respondeo, Clementem in canonibus Apostolorum nusquam voluisse omnes ordines numerare, sed data occasione, modo nunc, modo alium ordinem nominasse. Eundem autem Clementem plures ordines agnovisse, perspicuum est ex can. 45. ubi dicit: « Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quilibet de numero Clericorum etc. »

Ad testimonium Ambrosii respondeo, Ambrosium in commentar. cap. IV. ad Ephesios, solum quinque ordinum mentionem fecisse, quia volebat de ordinibus explicare verba illa Pauli. Alios dedit Apostolos, alios Prophetas, alios Evangelistas, alios Pastores et Doctores, et quia Paulus solum

quinque nomina posuit, ideo conatus est etiam ipse quinque ordines numerare. Itaque per Apostolos intellexit Episcopos, per Prophetas Presbyteros, per Evangelistas Diaconos, per Pastores Lectores, per Doctores, vel, ut ipse legit, Magistros, Exorcistas.

Ad testimonium Ignatii et Epiphaniï respondeo, illos Patres numerasse non solum ordines proprie dictos, sed etiam alios.

Ad testimonia Canonistarum respondeo, illos facere novem ordines, quia distinguunt Episcopum a Presbytero, et Lectorem a Cantore, quod Theologi non faciunt; sed in re non est dissensio. Theologi enim solum considerant ordines, ut se habent ad sacrificium; quomodo (ut diximus) Episcopus et Presbyter, Lector et Cantor non distinguuntur. Canonistæ autem considerant ordines, ut Hierarchiam constituunt, et ideo recte distinguunt Episcopum a Presbytero, atque hæc de primo.

CAPUT XII.

De antiquitate Ordinum.

Joannes Calvinus, de Ordinum, præcipue minorum, antiquitate ita loquitur lib. IV. Institution. cap. 19. §. 27: « Primitiva, inquit, Ecclesiæ incogniti fuerunt, et multis postea annis excogitati. » Sed falsam esse hanc Calvinii sententiam testantur Clemens et Ignatius, Apostolorum discipuli: Uterque enim eorum Ordinum meminit. Clemens lib. VIII. conscribit omnium fere Ordinum etiam minorum ritus declarat. Ignatius autem in epist. ad Antiochenes ita concludit: « Saluto, inquit, sanctum Presbyterum vestrum, saluto sanctos Diaconos, saluto Subdiaconos, Lectores, Cantores, Ostiarios, Laborantes, Exorcistas. »

Ad hæc, tempore S. Cypriani omnes ordines erant in Ecclesia, nec tamen tunc creperunt. Nam ut de re antiqua, et ubique recepta loquuntur auctores illius temporis, qui sane non multum aberant ab Apostolicis temporibus. Cyprianus lib. II. epist. 10. « Exemplaria, inquit, eadem nunc quoque Mettium Hypodiatonum a me missum, et Nicephorum Acolythum transmissi. » Lib. II.

epist. 5. et lib. IV. epist. 5. scribit se ordinasse Lectores Aurelium, et Celerinum. Lib. V. epist. 14: « Presbyter, inquit, de Clero, et Exorcista, et Lector Lucianus scripsit. »

Eodem tempore scripsit epistolam S. Cornelius ad Fabianum Antiochenum, ex qua sunt verba apud Eusebium lib. VI. histor. Eccles. cap. 33: « Is ergo qui Evangelium vendicabat, nesciebat in Ecclesia Catholica unum Episcopum esse debere, ubi videbat esse Presbyteros 46, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythos 42, Exorcistas, et Lectores cum Ostiariis 52. » Omitto Concilium Laodicenum, can. 24. et Carthaginiense IV, can. 2. et seq. in quibus omnium Ordinum mentio fit, quorum hoc celebratum est ante annos 1100, illud ante annos 1200, ex quibus satis colligitur rem esse longe antiquiorem, quam putet Calvinus.

CAPUT XIII.

De officiis Ministrorum.

Restat officium, in quo etiam non parum a nobis Kemnitius, et Calvinus dissentiant. Dicamus de singulis seorsim. Exordium in Ecclesia sumitur a prima tonsura, quæ quidem non est ordo, cum nullum habeat certum officium annexum: sed est quædam dispositio, ac preparatio ad Ordines. Proficentur enim se ordinibus initiandos, et a seculi negotiis ad militiam Ecclesiasticam transiuros, qui ita tonentur. Porro de ritu tonsuræ et rasuræ erit infra propria disputatio.

Primus igitur ordo, Ostiariorum est, de quo Ordine fere convenimus. Fatetur enim Calvinus lib. IV. Institut. cap. 4. §. 9. Officium Ostiariorum apud veteres fuisse aperire, et claudere fores Ecclesiæ, proinde curam habere ipsius templi. Cæterum postea libro eodem, cap. 19. §. 27. reprehendit, quod solemnibus ritu Ostiarios ordinent Episcopi apud nos. Existimat enim ipse non esse certum ordinem Ecclesiasticum, sed officium tantum, quale est eorum, qui Janitores sunt in profanis domibus. At nihil ipse affert, quo sententiam suam probet. Nos autem habemus testimonia supra citata, in quibus Ostiariorum Ordo inter Ordines Ecclesiæ nu-

meratur. Ac præterea in Concil. Carthaginiensi IV. can. 9. præscribitur forma, et ritus ordinandorum Ostiariorum, et est ille ipse, quo nunc utitur Ecclesia: « Ostiarius, inquit Concilium, cum ordinatur postquam ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat conversari, ad suggestionem Archidiaconi, tradat et Episcopus claves Ecclesiæ de Altario dicens: Sic age quasi reddiurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clavibus reconduntur. » Itaque Calvinus dum hæc ridet, non solum modernos Papistas, ut ipse loquitur, ridet, sed etiam Ecclesiam Catholicam, quæ est, et quæ erat in Christo ante annos 1100.

Secundus est ordo Lectorum, quorum officium erat legere ex pulpito in Ecclesia quicquid legendum erat ex utroque Testamento; Nam etiam Evangelia legi a Lectoribus consuevisse testatur Cyprianus lib. II. epist. 5 ubi loquens de Aurelio ordinato Lectore: « Nihil, inquit, magis congruit voci, quæ Dominum gloriosa prædicatione confessa est, quam celebrandis divinis lectionibus personare, et post sublimia verba, quæ Christi martyrium prolocuta sunt, Evangelium legere, unde martyres fiunt. » Hæc ille. Credibile tamen est, Lectoris officium non fuisse, ut legeret Evangelium tempore sacrificii, (id enim Diaconorum fuisse paulo post ostendimus) sed solum extra illud tempus.

Calvinus fatetur quidem hoc fuisse officium Lectorum, lib. IV. cap. 4. Institut. §. 9. Sed dicit non fuisse gradum, neque ordinem certum in Ecclesia, sed solum solitos Episcopos quibusdam ex domesticis suis ministris injungere, ut in Ecclesia legerent Scripturas, ut eo modo innotescerent plebi, et discerent ferre conspectum hominum.

At non solum Concilium Carthaginiense IV. can. 8. præscribit ritum solemnem ordinandi Lectores, sed etiam S. Cyprianus lib. II. epist. 5. libr. III. epist. 22. et lib. IV. epist. 5. aperte significat, Lectoratum fuisse ordinem, et gradum in Ecclesia; nam passim vocat gradum, et honorem Ecclesiasticum. Item dicit, Celerinum initio ex humilitate refugisse eum gradum, sed tandem divina revelatione admonitum acquievisse. Ad hæc excusat multis verbis, quod quosdam ordinaverit Lectores, urgente necessitate sine consilio, et consensu expresso Cleri. Denique dicit, se prius quendam, Saturnum nomine, fecisse Clero proximum, quod ei permisisset

in Paschate legere in Ecclesia, cum ordinatus non esset : deinde vero eum in Clerum cooptasse, atque ad ordinem Lectoris promosse. Ubi vides aliud esse legere in Ecclesia, quod solum Calvinus agnoscit, aliud vero promoveri ad ordinem Lectoris.

Tertius ordo Exorcistarum est, ad quorum officium pertinet exorcismos Ecclesie legere super Energumenos, et eo modo preparare illos, ut sacrificii divini participes fieri possint. Olim siquidem, quia frequentissime demones pellebantur de corporibus humanis, concurrere plurimi Energumeni ad Ecclesiam, ita ut essent quasi greges Energumenorum, ac propterea iste ordo institutus fuit.

Fuisse revera ordinem certum Ecclesiasticum Exorcistarum, et non solum donum, et gratiam gratis datam, ut vult Calvinus, patet ex testimoniis supra citatis, Ignatii in epist. ad Antiochenos, Cornelii Papae in epist. ad Fabianum, apud Eusebium lib. VI. histor. cap. 33. et Cypriani lib. V. epistola 14. Concilii Romani sub Sylvestro can. 3. et Concilii Laodiceni can. 24. ubi Exorcistae inter ordines numerantur; sed praecipue id ostenditur ex Concilio Carthaginensi IV, can. 7. ubi sic legitur : « Exorcista cum ordinatur, accipiat de manu Episcopi libellum, in quo scripti sunt Exorcismi, dicente sibi Episcopo : Accipe, et commenda memoriae, et habeto potestatem imponendi manum super Energumenum, sive baptizatum, sive catechumenum. » Concilium item Laodicenum can. 26. prohibet, ne quis exorcizet neque publice, neque privatim, nisi ab Episcopo ad eum ordinem profectus sit.

Ex quibus Conciliis intelligimus, quam aperte mentiat Calvinus, cum ait lib. IV. Institut. cap. 19. §. 24. « Fingitur illis Exorcistis potestas data imponendi manus super Energumenos. » Quomodo enim fingimus, quod ex tam antiquis Conciliis comprobamus ? Adde etiam testimonium Sulpitii, qui in lib. de vita B. Martini cap. 4. ita scribit : « Tentavit Hilarius imposito Diaconis officio sibi Martinum arectus implicare, et ministerio vincere divino, sed cum saepissime restitisset, indignum se esse vociferans, intellexit vir altioris ingenii, hoc eum modo posse constringi, si id ei officii imponeret, in quo quidam locus injuriae videretur. Itaque Exorcistam eum esse praecipit, quam ille ordinationem, ne despexisse tanquam humiliorem videretur, non repudiavit. »

Quartus ordo Acolythorum est, quorum id esse proprium, ut cum cereo accenso sequantur Diaconum ad locum Evangelii, et urceolos, atque ampullas ad sacrificium preparant, ac Subdiacono porrigant. Inde enim dictus est Acolythus, quasi pedisequus ab *ακολυθός*, quod est sequor, et etiam cerofarius a gestando cereo.

Hic vero Calvinus risum tenere non potest, sic enim ait lib. IV. Institut. cap. 19. §. 23. « Sed, inquit, in primis spectabilis est argutia, qua in Acolythi nomine Philosophantur, ceroferarium appellantes, verbo, ut arbitror, magico, certe inaudito Gentibus ac linguis omnibus. » Et supra cap. 4. §. 9. « Vocabant, inquit, Acolythos, qui Episcopo in domesticis obsequiis adessent, eumque perpetuo comitarentur, primum honoris causa, deinde ne qua suspicio oriretur. » Haec ille. Itaque vult Acolythos nihil aliud olim fuisse, nisi Episcoporum quasi Cubicularios. At ipse quidem nullo teste probat quod dicit, proinde viderit ipse, an non finxerit Acolythi officium ex capite suo. Nos autem Acolythorum ordinem fuisse, et gradum Ecclesiasticum, probamus ex testimoniis plurimis supra citatis, Cornelii, Cypriani, Concilii Romani, et Concilii Carthaginensis.

Porro ad officium ejus pertinuisse cereos, et urceolos, quae Calvinus ridet, testatur Concilium Carthaginense IV. can. 6. « Acolythus, inquit Concilium, cum ordinatur, ab Episcopo quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat, sed ab Archidiacono accipiat ceroferarium cum cereo, ut sciat se ad accendenda Ecclesiae lumina mancipari. Accipiat et urceolum vacuum, ad suggerendum vinum in Eucharistiam sanguinis Christi. » Haec ibi. Ubi etiam vides nomen ceroferarum non esse magicum, neque omnibus Gentibus, et linguis inaudium, nisi tot sanctos Patres, et cum eis B. Augustinum, qui Concilio intererat, Magos, et nullius Gentis aut linguae homines esse velis. Idem quoque nomen est apud Isidorum lib. VII. etymolog. cap. 12. apud Amalarium lib. II. cap. 10. apud Rabanum lib. I. de institut. Clericorum, cap. 9. apud Hugonem lib. II. de Sacramentis, par. 3. cap. 5. et apud alios multos, qui nec Magi erant, nec nullius Gentis aut linguae.

Quintus ordo Subdiaconorum est, ad ejus officium proprie pertinet ministrare Diacono in sacrificio, ac propterea dum ordinatur, accipit calicem vacuum, et patenam, ut ha-

hemus in Concilio Carthaginensi IV, can. 5. et in Concilio Toletano IV, can. 27. Ejusdem est epistolas B. Pauli ad Missam legere, ut Concilium Remense can. 4. docet. Meminerunt hujus ordinis omnes auctores supra citati. Proinde falsum est, quod scribit Calvinus lib. IV. Institut. cap. 4. §. 5. Subdiaconorum officium nil aliud fuisse, nisi juvare Diaconos in elemosynis distribuendis, pauperibusque curandis.

Sextus ordo Diaconorum est, quos oblationibus colligendis, et opibus Ecclesiae administrandis praepositos fuisse, inter Catholicos et haereticos constat; id enim testatur Acta Apostolorum c. VI. Idem patet ex Leone in sermone de S. Laurentio. Ex quo officio fortasse factum est olim, ut Diaconi insolerent adversus Presbyteros : semper enim officia pecuniaria adamata praeter ceteris fuisse videntur. Reprehendunt Diaconorum arrogantiam Concilia nonnulla, Nicenum can. 14. Laodicenum can. 20. et Toletanum IV, can. 38. Item Patres, Cyprian. lib. III, ep. 9. Hieronymus in epist. 85, ad Evagrium, et lib. XIV in Ezechielem exponens cap. 48. et Bernardus lib. IV de considerat.

Sed praeter hoc officium habebant etiam Diaconi alia nonnulla, quae adversarii non agnoscunt. Primo, Diaconorum erat Sacerdoti sacrificanti assistere, ac ministrare, et populo distribuere Eucharistiam : ac propter sacrum hoc ministerium, potissimum sacram ordinationem accipiunt. Videmus enim Actor. VI. per impositionem manuum ordinari Diaconos, qua sacra caeremonia non est credibile Apostolos usus fuisse, si solum ministerium mensurarum Diaconis committere voluissent; antea enim viduae ministrabant mensis, nec tamen certo ritu ordinabantur.

Praeterea Clemens lib. II, cap. 14. Constitut. significat Diaconos Sacerdoti ministrare solitos in sacrificii oblatione : quod etiam aperte docet Cyprianus in serm. 6. qui est de lapsis. Idem cognoscimus ex historia sancti Laurentii apud Ambrosium lib. I de officiis cap. 41. Inducit enim sanctum Laurentium sic loquentem ad B. Sixtum : « Quo progredieris sine filio pater? Quo sacerdos sancte sine Diacono properas? Tu numquam sine ministro sacrificium offerre consueveras. » Et infra : « Cui commisisti consummandorum consortium Sacramentorum, huic consortium tui sanguinis negas? » Idem patet ex Liturgia Chrysostomi, et ex homil. 83.

super Matthaeum. Idem ex S. Gregorio, qui in epistola ad Leandrum, quae praefigitur libris ejus in Job, nihil aliud Diaconatum, nisi sacri altaris ministerium vocat : Denique Isidorus, Rabanus, Amalarius, Hugo, et alii supra citati, qui describunt officia omnium ordinum, hoc docent, quod nos diximus.

Secundo, Diaconorum erat tempore sacrificii Evangelium legere : Id testatur praeter supradictos auctores S. Hieronymus in ep. 48. ad Sabinianum : « Tu, inquit, exanguis et pallidus, ut suspicione omni careres, Evangelium Christi, quasi Diaconus lectitabas. » Testatur etiam S. Gregorius in Synodo Romana, quae habetur lib. IV, epist. cap. 88. ubi prohibet, ne Diaconi cantent in Ecclesia, excepto Evangelio, tempore sacrificii. Idem etiam testatur Concilia antiqua, Vasense can. 4. et Remense can. 8.

Tertio, Diaconorum erat baptizare, praedicare, reconciliare publicos poenitentes, Eucharistiam deferre, et praebere laicis, ac breviter omnia facere, quae Episcopi et Presbyteri faciunt, excepta consecratione corporis Domini, et ordinatione Clericorum, et aliis officiis, quae requirunt potestatem ordinis. Nam Diaconos baptizare posse, patet exemplo Philippi Diaconi, Actor. VIII. unde Tertullianus in lib. de Baptismo : « Jus, inquit, dandi Baptismum summus Sacerdos habet, dehinc etiam Presbyteri, et Diaconi. » Possent item Diaconos praedicare docet exemplum Stephani et Philippi Diaconorum, Actor. VII et VIII. Item exemplum S. Vincentii Martyris, qui cum Diaconus esset, praedicabat tamen, ut Augustinus testatur serm. 2. de S. Vincentio.

Denique Gregorius lib. IV, epist. cap. 88. docet, ad Diaconum etiam pertinere officium praedicationis, et ipsum etiam Gregorium adhuc Diaconum praedicasse testatur Joannes Diaconus in ejus vita lib. I, cap. 41. Rursus Diaconos aliquando reconciliare solitos poenitentes in absentia Episcopi, et Presbyterorum, docet Cyprianus lib. III, epist. 17. Item Eucharistiam praebere laicis in absentia Presbyterorum posse Diaconos, docet Concilium Nicenum can. 14. Testatur item Justinus in Apologia secunda extrema, Diaconos deferre solitos Eucharistiam ad absentes.

Est tamen observandum, haec omnia, ac praecipue officium praedicandi, propria Episcoporum esse, ita ut ne Presbyteri quidem praedicare liceat, nisi ex Episcopi mandato,

aut consensu. Episcopi enim proprie Apostolis succedunt, Apostoli autem sunt, qui Actor. VI. dicunt: *Non est bonum nos derelinquere verbum Dei, et ministrare mensis* (1). Scribit enim Possidius in vita B. Augustini cap. 5, Valerium Episcopum concessisse S. Augustino Presbytero suo prædicandi potestatem, eo quod ipse cum Græcus esset, minus commode Latino populo prædicare posset. Legimus quoque in Concil. Vasensi II, can. 2. factam ab Episcoporum Concilio Presbyteris potestatem prædicandi. Ibidem præcipitur etiam ut Diaconi, quando non est Presbyter, qui prædicet verbum, Homilias sanctorum Patrum loco concionis recitent.

Septimus ordo, Sacerdotum est, de quo gravis controversia inter nos et hereticos versatur, quæ in sequenti capite disputanda est.

CAPUT XIV.

De distinctione Episcopi et Presbyteri.

Existit igitur questio: « Sitne Presbyter idem omnino quod Episcopus, ac præsertim jure divino. » Fuit antiqua hæresis Aerii teste Epiphano hæresi 75. et Augustino lib. de hæresibus, cap. 53. nihil interesse inter Episcopum et Presbyterum; quam hæresim propterea ille videtur excogitasse, ut se ipse consolaretur, quod Episcopus factus non esset, ut aperte significat Epiphanius. Eandem hæresim postea secutus est Joannes Wiclefus teste Thoma Waldensi lib. II doctrin. fidei, artic. 3, cap. 60. et nostris temporibus Lutherani et Calviniste. Siquidem Joannes Calvinus lib. IV Institut. cap. 4, §. 2. sic loquitur: « Quibus docendi munus injunctum erat, eos omnes nominabant Presbyteros. Illi ex suo numero in singulis civitatibus unum eligebant, cui specialiter dabant titulum Episcopi, ne ex æqualitate, ut fieri solet, dissidia nascerentur. Neque tamen sic honore, et dignitate superior erat Episcopus, ut dominium in collegas haberet, sed quas partes habet consul in senatu, ut referat de negotiis, consulendo, monendo, hortando, aliis præeat, auctoritate sua totam actionem regat, et quod decretum communi consilio fuerit, exequatur. Id munus sustinebat

(1) Act. VI, 2.

Episcopus in Presbyterorum cœtu; atque idipsum pro temporum necessitate fuisse humano consensu inductum, fatentur ipsi veteres. » Hæc ille. Non dissimilia habent Martinus Kohnitius in examine sess. XXIII Concil. Tridentini. Nenon et Erasmus annotat, ad IV caput. I. ad Timotheum.

At Ecclesia Catholica distinctionem agnoscit, ac docet jure divino Episcopatum Presbyterio majorem esse, tum ordinis potestate, tum etiam jurisdictione: sic enim loquitur Concilium Tridentinum, sess. XXIII, cap. 4: « Proinde sacrosancta Synodus declarat præter ceteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem præcipue pertinere, et positos, sicut Apostolus ait, a Spiritu sancto regere Ecclesiam Dei, eosque Presbyteris superiores esse etc. » Et canon. 6: « Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam divina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, et Ministris, anathema sit. » Et can. 7: « Si quis dixerit Episcopos non esse Presbyteris superiores etc. anathema sit. » Eandem sententiam docent, et defendunt Theologi Doctores apud Magistrum in lib. IV sentent. dist. 24. et S. Thom. in 2. 2. qu. CLXXXIV, art. 6.

Nos igitur omissa illa questione, quæ ad disputationem de Sacramentis pertinet: Sitne unus ordo, unumve Sacramentum Episcopatus, et Presbyterii, aut duo: tria demonstrare conabimur. Primo, jure divino majorem esse Episcopum Presbytero, quod attinet ad ordinis potestatem. Secundo, majorem esse etiam quantum ad jurisdictionem. Tertio, Episcopos in veteri Ecclesia non fuisse in cœtu Presbyterorum, quasi Consules in senatu, sed quasi Reges ac Principes in cœtu Consiliariorum.

Quod ad primum attinet, facile probari potest, Episcopum majorem esse Presbytero, quantum ad ordinis potestatem, idque jure divino. Nam solus Episcopus ordinare potest Presbyteros, et eo modo generare Patres Ecclesiæ; ut Epiphanius ratiocinatur adversus Aerium. Presbyteri autem ordinare non possunt, sed solum baptizare, et eo modo filios Ecclesiæ generare. Id autem ita esse docet Damasus in epist. 3. Item Concilium Antiochenum cap. 10. et Ancyranum canone 12. Epiphanius hæresi 75. Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus, et (E-

cumenius, in III et IV. cap. I. ad Timotheum. Item S. Hieronym. in epist. 88. ad Evagrium: « Quid facit, inquit, Episcopus excepta ordinatione, quod Presbyter non faciat? » Denique S. Leo epist. 88. idem docet, et Ecclesiæ consuetudo. Numquam enim est auditum, quod Presbyteri Presbyteros, aut Diaconos, nedum Episcopos ordinaverint.

Esse autem ex jure divino, ut soli Episcopi ordinent, inde colligitur, quod habebatur irritum, si quid in ea re fecissent, qui veri Episcopi non erant. Sic enim scribit Gregorius III, in epist. ad Bonifacium: « Presbyteri, quos reperisti, si incogniti fuerint viri illi, qui ordinant, et dubium est eos Episcopos fuisse, aut qui eos ordinaverint, si bonæ actionis, virique Catholici sint, et ipsi Presbyteri in ministerio Christi. De sancta lege edocui, ab Episcopo suo benedictionem Presbyteratus suscipiant, et consecrentur, et sic ministerio sacro fungantur. » Et ante eum Damasus in epist. 3. loquens de Chorepiscopis, qui cum solum Presbyteri essent, Pontificum more ordinare audebant: « Vacuum, inquit, est et inane, quidquid in predicto sacerdotii summi egerunt ministerio. » At certe si jure divino Presbyteri ex ipsa sua ordinatione, id est, ex caractere suo sacerdotali haberent, ut ordinare possent, non esset irritum quod facerent, tametsi prohibente ecclesia facerent. Præterea cum ordinatio Sacramentum sit (ut etiam Calvinus admittit) et Sacramenta omnia a Deo sint instituta, certe qui major est ordinis potestate, quæ per Sacramentum ordinationis accipitur, is quoque major sit ex divina institutione necesse est.

Idem argumentum fieri potest ex confirmatione baptizatorum, et templorum atque altarium consecratione. Constat enim solos Episcopos, ut ordinarios Ministros, confirmationis Sacramentum posse conferre, necnon templa et altaria consecrare, neque id Presbyteris licere, ut S. Leo docet in epist. ad Episcopos Germaniæ et Galliæ, et ante eum Damasus in epist. 3. de Chorepiscopis, et ante utrumque Dionysius cap. 4 et 5, Ecclesiasticæ Hierarchie, ubi dicit solum piscopum divina ordinatione Chrisma consecrare. Quin etiam videmus Actor VIII Apostolos ipsos, quibus Episcopi succedunt, missos, ut per manus impositionem darent Spiritum sanctum jam baptizatis.

(1) Dent. XVII. 12.

Quod ad secundum attinet de potestate jurisdictionis, Episcopos jure divino Presbyteris esse majores. Probamus primo ex figura Testamenti veteris, quamquam hoc argumentum, ut etiam sequens de distinctione Apostolorum et discipulorum, probat etiam de potestate ordinis. Nam in Testamento veteri erat unus summus Sacerdos Aaron, et qui ei succedebant. Erant præterea minores Sacerdotes, omnes videlicet filii Aaron, et qui ab illis descendebant. Ac denique erant Levitæ cæteri, qui a Levi origine ducebant, sed non per Aaronem. Constat autem jure divino fuisse distinctos hos tres gradus, Pontificum, Sacerdotum, et Levitarum; ita ut Pontifex major esset Sacerdotibus, et Sacerdotes Levitis; nam et consecrationes eorum distinctæ erant, et vestes, et officia, ut patet Exod. XXVIII et XL. Levit. VIII. et Numeri III, IV et XX.

Quod autem jurisdictio penes Pontificem esset, non autem penes cæterum minorum Sacerdotum, patet ex lib. Deuteronom. cap. XVII: *Qui superbiert nolens obedire Sacerdotis imperio, ex sententia judicis moriatur.* (1) Quod etiam fatentur Centuriatores Magdeburgenses. Centur. I, lib. I, cap. 7, column. 237: « In Ecclesia, inquit, populi Judaici unus tantum erat lege divina Sacerdos summus, quem omnes cogebantur agnoscere, eique parere. » Item quoque fatetur Calvinus lib. IV Institut. cap. 6, §. 2: « Illic, inquit, unum Antistitem præfecit, quem omnes respicerent, quo melius in unitate continerentur. » At Episcopi id sunt in Ecclesia, quod erant Pontifices in testamento veteri, id Presbyteri apud nos, quod illic minores Sacerdotes, ut etiam id Diaconi nostri, quod illorum Levitæ, ut docent Damasus in epist. 3. de Chorepiscopis, Hieronymus in epist. ad Evagrium 85. Leo epist. ad Episcopos Germaniæ et Galliæ 88. Concilium Hispalense II, can. 7. et alii permulti gravissimi auctores.

Et sane nulla ratio permittit, ut distinctior fuerit hierarchia in Testamento veteri, quam in novo cum illud umbra, istud imagini comparetur ab Apostolo ad Hebr. X. Sequitur igitur, ut sicut in Testamento veteri jure divino Pontifices Sacerdotibus minoribus auctoritate præstabant, ita etiam Episcopi in Ecclesia Presbyteris præstant.

Secundo, probatur hoc idem ex distinc-

tionem Apostolorum et discipulorum LXX. Nam Episcopus Apostolis succedere, Presbyteros autem septuaginta discipulis, docent constanter omnes Patres. Vide Concilium Neocesariense can. 13. Damasum in epist. 3. de Chorepiscopis, Anacletum epist. 2. Hieronymum in epist. ad Marcellam de erroribus Montani, Augustinum tract. in Psal. XLIV. Leonem epist. 88. Isidorum lib. II de divinis officiis, Bedam in cap. X. Lucae, et alios. Porro Apostolos jure divino majores fuisse discipulis septuaginta, satis aperte colligitur. Primum, ex institutione distincta, et diversa. Apostolos enim solum duodecim Dominus esse voluit, Lucae cap. VI. et eos semper fore secum habebat, ac privatim instituebat; discipulos autem LXXII. Lucae X instituit. Præterea Joan. XX. solis Apostollis dixit: *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos* (1). Denique Actor. I. Cum ex Judæ apostasia numerus duodenarius imminutus esset, assumptus est Matthias, nec sine solemnique quadam cæremonia, cum tamen esset ille antea ex numero discipulorum.

Tertio, probatur hoc idem ex illis Domini verbis Matthæi XXIV: *Fidelis servus et prudens, quem constituit Dominus super familiam suam* (2). Hæc enim verba S. Hilarius et cæteri Patres in hunc locum, de Episcopis dicta esse volunt; Ex quo intelligimus, ipso Domino instituyente, Episcoporum propriam esse curam, et gubernationem Ecclesie, quo etiam pertinet locus ille Actorum XX: *Attendite vobis, et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei* (3).

Quarto, probatur ex antiquitate; nam si jure humano Episcopis Presbyteri præessent, inveniretur certe principium aliquod hujus institutionis post Apostolica tempora. At ipso tempore Apostolorum is erat Ecclesie usus, ut Presbyteri Episcopis subessent; nam. I. Timoth. V. Apostolus ita scribit: *Adversus Presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus, aut tribus testibus* (4). Ubi videmus Episcopum Apostolorum tempore judicem Presbyterorum, proinde verum Principem, ac superiorem.

Item Ignatius Apostolorum discipulus in epist. ad Philadelphenses ita scribit: *Boni sunt Sacerdotes, et sermonis Ministri, melior autem est Pontifex, cui credita sunt sancta Sanctorum, cui soli commissa sunt se-*

creta Dei. Clemens quoque Ignatii æqualis, in Apostolorum canonibus canon. 40: *« Presbyteri, inquit, et Diaconi præter Episcopum nihil agere pertentent; nam Domini populus illi commissus est, et pro animabus eorum hic redditurus est rationem. »* Denique Dionysius Areopagita Pauli Apostoli discipulus cap. 5. Ecclesiast. hierarch. describens hierarchiam divinitus institutam; primo loco Pontifices, secundo Sacerdotes, tertio Ministros ponit. Irenæus, qui proximus Apostolicis temporibus fuit, lib. III, cap. 3: *« Habemus, inquit, annumerare eos, qui ab Apostolis instituti sunt Episcopi, et successores eorum. Nam si recondita mysteria scissent Apostoli, quæ seorsim et latenter a reliquis perfectos docebant, iis vel maxime traderent ea, quibus etiam ipsas Ecclesias committebant etc. »* Ubi Episcopis dicit commissas esse Ecclesias, ut Apostolorum successoribus. Tertullianus antiquissimus Latinorum, in libro de baptismo: *« Jus habet, inquit, dandi Baptismum summus Sacerdos, qui est Episcopus, dehinc Presbyteri, et Diaconi, sed non sine Episcopi facultate. »*

Quantum ad tertium, quod Episcoporum auctoritas non sit in cœtu Presbyterorum, quasi Consulis in senatu, sed ut Principis in Concilio Consiliatorum sibi subsectorum, primum colligitur ex testimoniis jam citatis B. Pauli, in epist. ad Timotheum, Clementis, Irenæi, Tertulliani, deinde ex Conciliis. Omnia siquidem Concilia, tum generalia, tum provincialia, etiam antiquissima, quorum meminit Eusebius, lib. V histor. cap. 23 et 25. a solis Episcopis celebrata sunt.

Constat autem in Conciliis maxime exerceri jurisdictionem, cum leges in eis ponantur, et pœnæ prævaricatoribus decernantur. Item ex eo, quod multis in locis legitimus, Presbyteros ab Episcopis excommunicatos, nusquam autem Episcopos a Presbyteris. Vide Concilium II Carthaginense, can. 8 et 9. Denique ex eo, quod soli Episcopi solum, sive thronum habent in Ecclesia, quod est potestatis indicium, unde et imperare Principum more dicuntur a Patribus. Vide Chrysost. in lib. de sacerdotio, Ambr. in lib. de dignitate sacerdotali, et Gregor. Nazianz. in oratione ad Principem irascentem, et populum timore percussum. Sed jam objectiones diluamus.

CAPUT XV.

Solvuntur objectiones.

Primo loco objiciunt testimonium B. Pauli, ex quo iidem videntur esse Episcopi et Presbyteri, Philipp. I: *Paulus et Timotheus servi Jesu Christi, omnibus sanctis, qui sunt Philippis, cum Episcopis et Diaconibus* (1). Certe hoc loco Presbyteri dicuntur Episcopi; non enim in una urbe multi fuissent Episcopi, si Episcopi nomen summum aliquem Sacerdotem significare. Deinde quare non dixit Paulus, cum Episcopo, Presbyteris, et Diaconibus, si Presbyteri ab Episcopis eo tempore distinguebatur.

Respondeo. Ambrosii commentarius non refert illud cum Episcopis et Diaconibus, ad eos quibus scribitur, sed ad eos qui scribunt, ita ut Episcopi hoc loco dicantur Paulus et Timotheus, et hic sit sensus: *Paulus et Timotheus servi Jesu Christi, omnibus sanctis, qui sunt Philippis, cum Episcopis, et Diaconibus*, id est, cum Sacerdotibus, et eorum Ministris?

Adde, quod videtur B. Paulus univertum Clerum salutare voluisse, sed ne cogeretur singulos ordines numerare, generalim id fecit. Omnes enim ordines ad duo primaria genera revocantur, ad Sacerdotes, et Ministros, quorum illud subdividitur in duas species analogas, in summos Sacerdotes, et simplices Sacerdotes: istud vero in sex alias species, in Diaconos, Subdiaconos, Acolythos, Lectores, Exorcistas, et Ostiarios. Quamvis autem nunc nomen Episcopi tantum principali analogato, id est, summo Sacerdoti, tribui soleat, et nomen Diaconi, tantum principali ministro, tamen convenit suo modo nomen Episcopi minoribus etiam Sacerdotibus; nam et illi superintendant, et regunt populum saltem in foro conscientie, et ex delegatione Episcopi, et nomen Diaconi convenit suo modo ordinibus etiam inferioribus, cum omnes ministrent Sacerdoti?

Altera objectio sumitur ex cap. I. epist. ad Titum, ubi sic Apostolus loquitur: *Hujus rei gratia relinque Crete, ut constituas per civitates Presbyteros, sicut ego disposui tibi. Et paulo infra: Oportet enim Episcopum irreprehensibilem esse etc.* (2) quo loco videmus Presbyteros Episcopos esse. Sed eadem ad-

(1) Joan. XX, 21. — (2) Matth. XXIV, 45. — (3) Act. XX, 28. — (4) I. Timoth. V, 19.

(1) Philipp. I, 1. — (2) Tit. I, 5.

liberi potest responsio, quæ ad locum superiorem adhibita est; Nomina enim eo tempore communia erant.

Tertia obiectio sumitur ex cap. III prioris epist. ad Timoth. ubi B. Paulus posteaquam præcepta quædam Episcopis dederat, continuo Presbyteris omissis transit ad Diaconos. Quare videtur pro iisdem habuisse Episcopos et Presbyteros. Respondeo: B. Paulum generatim instruere voluisse Clerum universum, ac propterea sub nomine Episcoporum comprehendisse etiam Presbyteros sub nomine Diaconorum omnes inferiores Ministros; eadem enim præcepta omnibus conveniebant.

Quarta obiectio ex cap. IV. prioris ad Timoth. ubi Paulus ait: *Noli negligere gratiam Dei, quæ in te est, quæ data est tibi per impositionem manuum Presbyterii.* (1) Ex quo loco Kemnitius affirmat, S. Hieronymum demonstrasse, posse Episcopum a Presbyteris ordinari: proinde nihil interesse Episcopum et Presbyterum. Sed impudenter mentitur Kemnitius. Nam S. Hieronymus in epist. ad Evagrium (quam Kemnitius citat) disertis verbis affirmat Presbyteros ordinare non posse: « Quid facit, inquit, Episcopus, excepta ordinatione, quod non etiam faciat Presbyter? » Adduxit autem S. Hieronymus locum illum Apostoli, ut ostenderet Episcopos in Scripturis interdum appellari Presbyteros. Sic enim exposuit verba illa: *Per impositionem manuum Presbyterii*, ac si dictum esset, per impositionem manuum, qua Presbyteratum accepisti, cum tamen constet, Timotheum non Presbyterum simplicem, sed Episcopum fuisse. Quo modo etiam exposuit Anselmus, et quidam alii Latini, et ipse etiam Calvinus lib. IV Institut. cap. 3. extremo. Quamquam nobis verior videtur Græcorum expositio, qui nomine Presbyterii intelligunt chorum, sive cætum Presbyterorum, id est, Episcoporum, qui novo Episcopo manus imponunt; sic enim exponunt Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus, et Oecumenius.

Quinta obiectio ex cap. XX Actor. ubi B. Paulus mittens Ephesum, vocavit ad se majores natu Ecclesiæ, id est, Presbyteros, et tamen dum eos alloquitur, Episcopos appellat, dicens: *Attendite vobis, et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.* Item ex cap. V.

prioris epistolæ B. Petri, ubi Petrus Presbyteros sic alloquitur: *Seniores, qui in vobis sunt, obsecro consenior et testis Christi passionum etc. Pascite, qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte etc.* (2) Ubi illud Seniores in Græco textu est *πρεσβυτερους*, illud autem *Providentes*, in Græco est *προνοησασαυτες*. Denique ex epist. II et III S. Joannis, in quibus Apostolus se Presbyterum vocat, cum sine ulla dubitatione Episcopus fuerit. Sed ad hæc omnia uno verbo respondetur. Nomina eo tempore fuisse communia, et propterea in his omnibus locis veros etiam Episcopos Presbyteros appellari. His addunt Patrum testimonia.

Est igitur sexta obiectio ex S. Hieronymo, qui in comment. I. cap. epist. ad Titum ita scribit: « Idem est Presbyter qui Episcopus, et antequam Diaboli instinctu studia in religione fierent, et diceretur in populis: Ego sum Pauli, ego Apollo, ego vero Cephæ, communi Presbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur. Postquam vero unusquisque eos, quos baptizaverat, suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur cæteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertineret, et schismatum semina tollerentur. » Et infra: « Sicut ergo Presbyteri sciunt se ex Ecclesiæ consuetudine, ei, qui sibi præpositus fuerit, esse subjectos, ita Episcopi noverint, se magis consuetudine, quam dispositionis Dominicæ veritate Presbyteris esse majores, et in commune debere Ecclesiam regere. » Similia habet idem Hieronymus in epist. 83. ad Evagrium.

Hæc S. Hieronymi verba aliqui pie interpretari conantur, ut S. Thomas, qui in 2. 2. qu. CLXXXIV, artic. 6. scribit, Hieronymum loqui solum de nominibus Episcopi et Presbyteri, non de ipsa re. At certe verba illa citata: « Communi Presbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur. » Et illa: « Magis consuetudine, quam dispositionis Dominicæ veritate Presbyteris esse majores, etc. » aliud significant quam solam communionem vocabulorum.

Joan. Antonius Delphinus lib. II de Ecclesiæ docet, ex Hieronym. sententia initio nascentis Ecclesiæ omnes Presbyteros fuisse Episcopos. Non quod idem sit Episcopatus et Presbyteratus, sed quod utraque dignitas omnibus Sacerdotibus primo illo tempore

daretur. Deinde autem ad schismata vitanda cœpisse aliquos solum Presbyteros ordinari, et hoc modo ex Ecclesiæ consuetudine factum esse, ut Episcopi majores Presbyteris essent.

At hæc etiam solutio non plene satisfacit. Sanctus enim Hieronymus tueri conatur Presbyterorum dignitatem, qualis erat suo tempore adversus insolentiam Diaconorum, ut patet ex epist. ad Evagrium. Inde autem demonstrare nititur dignitatem Presbyterorum esse maximam, quod eadem sit cum Episcopali. Nihil autem ad hoc probandum afferret, si solum doceret primos Presbyteros, ideo fuisse Episcopis pares, quod haberent etiam Episcopalem potestatem, nec essent simplices Presbyteri. Deinde, si ideo primi Presbyteri fuissent pares Episcopis, quia essent etiam ipsi veri Episcopi: distinctio, quæ ex Hieronymi sententiâ postea exorta est, inde accidisset, quod aliqui simplicem Presbyteratum in ordinatione postea accepissent. At S. Hieronymus contrarium significat, docet enim: Episcopatum esse novum, et ex Ecclesiæ consuetudine, non simplicem Presbyteratum; sic enim ipse ait: « Communi Presbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur, postquam vero unusquisque etc. »

Michael Medina in lib. I de sacrorum hominum origine, et continentia, cap. 5. affirmat S. Hieronymum idem omnino cum Acrianis sensisse, neque solum Hieronymum in ea heresi fuisse, sed etiam Ambrosium, Augustinum, Sedulium, Primasium, Chrysostomum, Theodoretum, Oecumenium, et Theophylactum. « Atque ita, inquit Medina, isti viri aliqui sanctissimi, et sanctorum Scripturarum consultissimi, quorum tamen sententiam prius in Aerio, deinde in Waldensibus, postremo in Joanne Wiclefo damnavit Ecclesiæ. » Et infra: « Ergo in Hieronymo, et Græcis illis Patribus olim propter eorum honorem, et reverentiam hæc sententia aut dissimulabatur, aut tolerabatur in illis: contra in hæreticis, quod in aliis quoque multis ab Ecclesiâ declinant, tamquam hæretica semper est damnata. » Hæc ille.

Cæterum hæc Mediæ sententia (ut levisime dicam) valde est inconsiderata. Nam primum injuriam facit tot clarissimis Patribus, quos sine ulla causa, ut mox ostendam, Acrianos facit. Deinde injuriam facit Ecclesiæ, quam acceptionis personarum nota inu-

rit. Nam cum omnes citati auctores post Aerium vixerint, cur, queso, Ecclesiæ unam atque eandem sententiam in Aerio damnavit, in Patribus toleravit? Nonne Aerio potius ignoscendum fuit, qui ante definitionem Ecclesiæ peccasse videbatur, quam Patribus illis, qui damnatam jam hæresim secuti sunt? Denique injuriam facit communi cause Doctorum Catholicorum. Quia enim fronte sanctos Patres adversus hæreticos adferemus, si eam sententiam ab Ecclesiâ damnatam dixerimus, quæ omnes fere Patres, tum Græci, tum Latini docuerunt.

At (inquit Medina) Waldenses hæretici Hieronymi testimonio utebantur, idem igitur illi et Hieronymus senserunt. » Egregium profecto argumentum. Hoc modo concludere licet etiam, idem sentire Lutherum et Paulum. Nam Pauli testimonii passim utitur Lutherus. Mentiuntur igitur Waldenses, cum Hieronymum auctorem sequi se dicunt.

Sed instat Medina, Aerius non ignorabat, secundum Ecclesiæ leges Episcopum Presbytero esse majorem, sed jure divino pares esse affirmabat. Quare cum Hieronymus apertissime dicat, non Dominicæ dispositionis veritate, sed sola consuetudine Ecclesiastica Episcopos majores Presbyteris esse, nihil omnino inter Aerii et Hieronymi sententiam interesse videtur.

Respondeo: tantum distare Hieronymum ab Aerio, quantum Catholicus ab hæretico, et cælum ab inferis distat. Nam in primis S. Hieronymus ubique agnoscit Episcopum esse majorem Presbytero, quantum ad ordinis potestatem, et hoc sine dubio jure divino, ut patet ex epist. ad Evagrium, ubi sic ait: « Quid facit Episcopus, excepta ordinatione, quod non faciat etiam Presbyter? » At Aerius discrimen non agnoscebat, ut ex Epiphano potest intelligi, hæresi 75.

Deinde quantum ad potestatem jurisdictionis, Aerius, ut etiam Lutherani et Calvinistæ, non modo negabat jure divino majorem esse Episcopum Presbytero, sed etiam contendebat non recte facere Ecclesiam, quæ Episcopos Presbyteris anteponat. At S. Hieronymus, etsi jure divino agnoscere non videtur discrimen inter jurisdictionem Episcopi et Presbyteri, tamen agnoscit hoc ipsum discrimen tanquam legitime, imo et necessario ad schismata vitanda ab Apostolis introductum. Non enim vult S. Hieronymus ante paucos annos ex temporum corruptela

(1) I. Timoth. IV, 14. — (2) Act. XX, 28; I. Petr. V, 1.

natum esse Episcoporum principatum, sed ab eo tempore quo cepit dici in Ecclesia: *Ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cepha* (1); quæ verba Apostoli Pauli sunt, I. Cor. I. Proinde in ipsis Ecclesia primordiis, cum adhuc viverent Apostoli, in toto orbe ab ipsis Apostolis, Ecclesias tum regentibus, vult S. Hieronymus jurisdictionem Ecclesiasticam ad Episcopos esse delatam. Itaque nihil commune est Acrio et Hieronymo. Neque ullo modo credibile est S. Hieronymum Acrii sententiam fuisse secutum, quam sciebat jam a S. Epiphano refutatam.

Est autem hoc loco observandum, S. Hieronymum in illa sua sententia non adeo constantem videri, ut valde probabile sit eum non omnino certum fuisse. Docuit enim in explicatione capituli primi ad Titum, consuetudinem, quæ Episcopos Presbyteris anteposuit, capisse ab eo tempore, quo dictum est: *Ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cepha*, et tamen Presbyteros Episcopis pares esse colligere nititur ex epistola ad Titum, et ad Philippenses, et ex epistolis Petri et Joannis, quæ scriptæ sunt post epistolam priorem ad Corinthios, ubi illa verba habentur: *Ego sum Pauli, ego Apollo* etc. Deinde in libro de scriptoribus Ecclesiasticis in Jacobo, dicit Jacobum continuo a Christi ascensione ordinatum Episcopum Hierosolymorum. Non igitur fuit unquam illud tempus, quo Ecclesiæ sine Episcopis a Presbyteris gubernabantur.

Præterea idem Hieronymus in epist. ad Evagrium, comparat Episcopum Aaroni, Presbyteros filiis Aaronis. Et in epist. ad Marcellam de erroribus Montani, Episcopos Apostolos succedere dicit. At certe Aaron jure divino major erat ordine, et jurisdictione, filiis suis, et Apostoli omnibus aliis Christi discipulis.

Denique in lib. I adversus Jovinianum, idem Hieronymus affirmat ab ipso Christo unum electum ex duodecim, id est, Petrum, « ut capite constituto, schismatum tolleretur occasio. » At si Christus voluit inter ipsos Apostolos unum eminere, cur non eodem modo etiam voluisset eum, ut inter Presbyteros unus emereret? Ac de S. Hieronymo satis, ut etiam de Anselmo et Sedulio, qui in commentario cap. I epistolæ ad Titum, ad verbum Hieronymi sententiam retulerunt.

Septima objectio sumitur ex Ambrosio,

(1) I. Cor. I, 12.

qui in commentar. cap. IV ad Ephesios ita scribit: « Timotheum Episcopum a se creatum, Presbyterum vocat, quia primi Presbyteri Episcopi appellabantur, ut recedente eo, sequens ei succederet. Denique apud Ægyptum Presbyteri consignant, si præsens non sit Episcopus. Sed quia coperunt sequentes Presbyteri indigni inveniri ad primatus tenendos, immutata est ratio, prospiciente Concilio, ut non ordo, sed meritum crearet Episcopum, multorum sacerdotum judicio constitutum etc. »

Sed hic locus non habet difficultatem. Nam (ut interim omitam, commentaria illa non videri ab Ambrosio edita) auctor eorum commentariorum loquitur solum de ratione successione Episcoporum, ac docet, initio nascentis Ecclesiæ, antiquissimum Presbyterum consuevisse ordinari Episcopum, eoque mortuo succedere solitum, sine alia electione, antiquissimum item Presbyterum. Sed non negat auctor iste primum illum Presbyterum, cum Episcopo succedebat, debuisse iterum consecrari, et novam potestatem ac jurisdictionem accipere. Neque semel idem auctor clarissime docet, multum interesse inter Episcopum et Presbyterum; Nam in eodem commentar. cap. IV ad Eph. sic ait: « In Episcopo omnes ordines sunt, quia primus Sacerdos est, hoc est, Princeps est Sacerdotum. » Et in cap. III prioris ad Timotheum: « Episcopi, inquit, et Presbyteri una ordinatio est, uterque enim Sacerdos est, sed Episcopus primus est, ut omnis Episcopus Presbyter sit, non tamen omnis Presbyter Episcopus. Hic enim Episcopus est, qui inter Presbyteros primus est. Denique Timotheum Presbyterum ordinatum significat, sed, quia ante se alterum non habebat, Episcopus erat, unde et quemadmodum Episcopum ordinat, ostendit: Neque enim fas erat aut licebat, ut inferior ordinaret majorem; nemo enim tribuit quod non accipit. » Hæc ille. Ubi vides, majorem esse Episcopum Presbytero, et ideo a Presbytero Episcopum ordinari non posse, quod Presbyter non habeat Episcopalem ordinationem.

Octava objectio ex Chrysostomo in commentar. cap. III prioris ad Timoth. ubi sic legitur homil. 11. : « Inter Episcopum atque Presbyterum interest ferme nihil, quippe et Presbyteris Ecclesiæ cura permessa est,

et quæ de Episcopis dixit, ea etiam Presbyteris congrunt. Sola quippe ordinatione superiores illi sunt, atque hoc tantum plusquam Presbyteri habere videntur. » Idem docent, et verbis fere iisdem, Primasius, Theophylactus, et Æcumenius, in commentar. ejusdem loci.

Respondeo, ex istis ipsis verbis aperte colligi, majores esse Episcopos Presbyteris, cum Episcopi ordinare possint, Presbyteri non possint, ut auctores citati una voce testantur.

At, inquit, saltem quoad jurisdictionem pares sunt Episcopis Presbyteri, quandoquidem nihil habent Episcopi, quod Presbyteri non habeant, excepta ordinatione. Respondeo: hos auctores cum nihil tribunt Episcopo, quod non sit cum Presbyteris commune, excepta ordinatione, loqui de iis rebus, quæ nullo modo Presbyteris conveniunt. Tale autem nihil est, nisi ordinatio præcipue Sacerdotum. Nam potestas jurisdictionis, ex commissione Episcopi, potest etiam Presbyteris convenire, imo etiam confirmare baptizatos possunt Presbyteri ex dispensatione. At ordinatio Sacerdotum ita propria Episcoporum est, ut nullo modo Presbyteris permitti possit.

Quod autem Chrysostomus senserit, Apostolorum tempore Episcopum a Presbytero distinctum fuisse, colligitur etiam ex homil. 1. in epist. ad Philippenses, ubi exponens illud, cum Episcopis et Diaconibus: « Quid, inquit, hoc sibi vult? Itaque unius civitatis plures erant Episcopi? Nequaquam; sed hoc titulo designat Presbyteros; tunc enim temporis adhuc vocabulum erat commune. »

Nona objectio ex Theodoro, qui in commentar. cap. I ad Philippenses aliquoties repetit, Presbyteros fuisse quos Paulus Episcopos appellat. Sed hoc jam antea explicatum est. Theodoretus enim docet quidem, olim Presbyteros Episcoporum nomen habuisse: sed ibidem addit veros Episcopos nomine Apostolorum, eo tempore appellari solitos, ita ut semper et re et nomine majores fuerint Episcopi Presbyteris, ex sententia Theodoretii. Quare idem auctor in cap. III prioris ad Timotheum ita scribit: « Sed tamen, etiamsi Presbyteris has leges constituit divinus Apostolus, clarum est, quod has leges oportet primos servare Episcopos, ut qui sunt majorem dignitatem assecuti. »

Decima objectio ex Augustino, qui in ep. 19. ad Hieronymum sic ait: « Quamvis

enim secundum honorum vocabula, quæ jam Ecclesiæ usus obtinuit, Episcopatus Presbyterio major sit, in multis rebus tamen Augustinus Hieronymo minor est. »

Respondeo, illud: *Jam obtinuit*, non opponi tempori antiquo ipsis Ecclesiæ, sed tempori quod fuit ante exortum Ecclesiæ nostræ Christianæ. Itaque non est sensus, olim Episcopi et Presbyteri erant æquales, sed jam usus obtinuit, ut Episcopatus Presbyterio major sit. Sed hic est sensus: Ante Christiana tempora, nomina ista, Episcopus et Presbyter, non erant honoris vocabula, sed officii aut ætatis, nunc autem honoris ac dignitatis nomina sunt, et secundum hæc nomina Augustinus Hieronymo major est, quamvis aliis multis nominibus Augustinus Hieronymo minor sit.

Undecima objectio. Presbyteri succedunt Apostolis non minus quam Episcopi, ut patet ex Clemente lib. II Constit. cap. 32. et Ignatio in epist. ad Smyrneses. Non igitur sunt Presbyteri Episcopis inferiores.

Respondeo: Episcopos et Presbyteros variis modis a Patribus comparari, sed semper servata proportione et distinctione. Aliquando dicunt Episcopum tenere locum Dei, Presbyterum locum Christi, Diaconum locum Apostolorum. Ita Clemens lib. II const. cap. 30. et Ignatius in epist. ad Trallianos. Aliquando Episcopo dant locum Christi, Presbyteris locum Apostolorum, Diaconis locum Discipulorum LXXII. Ita Clemens loco cit. lib. II, cap. 32. et Ignatius ad Smyrneses. Aliquando Episcopis dant locum Apostolorum; Presbyteris locum LXXII Discipulorum, ut Patres supra citati.

Duodecima objectio: Christus Presbyteros ordinavit in cœna, ut Catholici omnes docent: at Episcopos nusquam legitur ordinasse. Non igitur Episcopatus jure divino est introductus. Respondeo: a Christo B. Petrum ordinatum fuisse Episcopum, a B. Petro Jacobum et Joannem, ab his tribus cæteros Apostolos, ut in lib. I de summo Pontifice supra ostendimus.